

IBOR GeçiŖi Zorlukları ve Yönetim Riskleri

1 İçindekiler

---

1 İçindekiler.....	2
2 GiriŖ.....	3
2.1 Kapsam	3
2.2 Sınırlamalar ve Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar	3
3 Özet	4
4 IBOR GeçiŖi Genel BakıŖ.....	5
4.1 IBOR GeçiŖi Zorlukları.....	5
4.1.1 Alternatif Referans Faiz Oranlarının Piyasada Benimsenmesi	5
4.1.2 Piyasa Likiditesi	5
4.1.3 Değerleme ve Risk yönetimi	5
4.1.4 Sistem ve Süreç Altyapıları.....	6
4.1.5 Yasal Süreçler.....	6
4.1.6 Vergi.....	7
4.1.7 Muhasebe	7
4.1.8 YnetiŖim ve Kontroller	7
4.1.9 Mevzuat	8
4.2 IBOR GeçiŖi Zorlukları Nasıl Ele Alınmalı?	8
4.2.1 Bütünsel BakıŖ	8
4.2.2 Teknolojik Yeterlilik	8
4.2.3 BeŖeri ve İnsan Boyutu	8
4.2.4 Risk Yönetimi	9
4.3 Yönetim Riskinin Kontrolü	9
4.3.1 Yönetim Riski Nedir?	9
4.3.2 Yönetim Riskleri IBOR GeçiŖi için Neden nemlidir?	10
4.3.3 Yönetim Riskleri ve Hafifletici Eylemler	10
5 IBOR GeçiŖi Zorlukları ve Yönetim Risklerine Global YaklaŖım.....	13
5.1 IOSCO (International Organization of Securities Commissions)	13
5.2 FCA (Financial Conduct Authority).....	14
5.3 FSB (Financial Stability Board)	14
6 Ekler	16
6.1 Kısaltmalar ve Terminolojiler	16
6.2 Kaynaklar	16

2 GiriŖ

2.1 Kapsam

IBOR (Interbank Offered Rate) geçiŖinin getirmiŖ olduğu geçiŖ zorluklarının, yönetim risklerinin ve bu riskleri en aza indirmek amacıyla asgari düzeyde alınması gerekli olabilecek aksiyonların global bir bakıŖ açısıyla değerlendirilmesini içeren durum ve öneri dokümanıdır.

2.2 Sınırlamalar ve Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

- ✓ Durum ve öneri dokümanı, 2021 yılına kadarki süreçte IBOR geçiŖi ile ilgili global geliŖmeler doğrultusunda oluŖturulmuŖtur, devamındaki geliŖmeler mevcut dokümanın konusu içerisinde yer almamaktadır.
- ✓ Uluslararası düzenleyici kurum ve kuruluŖların, değerlendirmeleri doğrultusunda oluŖturduėu iyi uygulama örnekleri ve kontrol listelerine güncel geliŖmeler doğrultusunda dokümanın devamındaki versiyonları içerisinde yer verilecektir.

3 Özet

Doküman içerisinde; IBOR geçiŖinin süreçlere etkisine, fonksiyonlar özelinde yaratacağı zorluklara ve belirtilen zorlukların önemine vurgu yapılmıŖ, geçiŖin getirmiŖ olduğu zorlukların farklı bakıŖ açılarından değerlendirmelerine yer verilmiŖtir. Bir diğer önemli konu olan geçiŖ sürecindeki yönetim riskine, önemine ve riskin en aza indirilmesi amacıyla gerekli olabilecek asgari uygulamalara deđinilmiŖtir. <<IBOR GeçiŖi Genel BakıŖ>>

IBOR yönetim riski tanımı, IBOR geçiŖi sürecinde neden önemli olduğu ve bu risklerin en aza indirilmesi için yapılması gerekli olabilecek asgari uygulamalar ana başlıklar altında ana hatları ile aktarılmıŖtır. <<Yönetim Riskinin Kontrolü>>

<<IBOR GeçiŖi Zorlukları ve Yönetim Risklerine Global YaklaŖım>> bölümünde ise IOSCO'nun (International Organization of Securities Commissions) alternatif referans faiz oranları ile ilgili uluslararası piyasalarda kabul gören 19 prensibi paylaŖılmıŖtır. FCA'nın (Financial Conduct Authority) yönetim riskine bakıŖ açısı, Ŗirketlerin bu risk ile ilgili sorularına yanıtları üzerinde durulmuŖtur. IBOR geçiŖi zorlukları ve yönetim riskleri için FSB (Financial Stability Board) tarafından yayımlanmıŖ olan aŖamalı beklenti planı sunulmuŖtur.

4 IBOR Geçişi Genel Bakış

4.1 IBOR Geçişi Zorlukları

FCA ve düzenleyici kuruluşlar, bankalarda gerçekleştirdikleri incelemeler neticesinde mevcut IBOR oranlarının manipülasyonlarını fark etmişlerdir. Manipülasyonlar sonucunda mevcut referans oranlarının güvenilirliği sorgulanmaya başlanmış ve IBOR ürün piyasasının likiditesi azalmaya başlamıştır. Bu doğrultuda, küresel bazda manipülasyona açık olmayan, işlem bazlı referans faiz oranlarına geçiş planlamaları yapılmaya başlanmıştır. Bu geçiş bütün ülkelerde birtakım zorlukları beraberinde de getirmektedir. Doküman içerisinde değinilen zorluklar kamuya açık paylaşımında bulunan kaynakların yayınlarından faydalanılarak oluşturulmuştur. Ülkelerde bulunan alternatif referans faiz oranı çalışma grupları tarafından bu zorluklar konusunda farklı görüş ve değerlendirmeler bulunabilmektedir. Bu sebepten ötürü para birimine özgü değerlendirmelerin olması mümkündür.¹

Çeşitli ülkelerde bankaların ve kamu otoritelerinin katılımıyla IBOR geçişi sürecinin yürütüldüğü ARRC (Alternative Reference Rates Committee), Euro ve Sterlin çalışma grupları gibi alternatif referans faiz oranı çalışma grupları bulunmaktadır. Türkiye ise Ulusal Çalışma Komitesi ve TBB (Türkiye Bankalar Birliği) nezdinde altı alt çalışma grubu ile IBOR geçiş süreci çalışmalarını gerçekleştirmekte olup bu çalışma grupları, geçiş zorluklarının en aza indirgenmesi için çalışmalarını sürdürmektedir.

4.1.1 Alternatif Referans Faiz Oranlarının Piyasada Benimsenmesi

Borsalar ve MKT'ler (Merkezi Karşı Taraf), aşağıdaki uygulamalar aracılığıyla ve bu uygulamalarla sınırlı kalmamak kaydıyla alternatif referans faiz oranlarının benimsenmesini kolaylaştırmalıdır:

- alternatif referans faiz oranlarını baz alan ürünler üzerinden takas işlemi yapılması (clearing),
- fiyat uyumu getirisi (Price Alignment Interest - PAI),
- alternatif referans faiz oranları ile "iskontolama ("discounting")" yapılması (halihazırda yapılmıyor ise)

İlgili zorluklar nelerdir?

Yeni İşlem Gören Ürünler: Alternatif referans faiz oranının benimsenmesi çeşitli sektörlerde eğitim ve kaynak tahsisi gerektirmektedir. Bu durum özellikle henüz mevcut olmayan veya nispeten yeni tanımlanmış alternatif faiz oranları için sorun teşkil etmektedir. Alternatif faiz oranlarına atıfta bulunan türev piyasalarındaki likidite, benimsemeyi kolaylaştırma yolunda önemli bir faktördür. Ek olarak, borsaların ve MKT'lerin oynayacağı rol de kritik olacaktır.

4.1.2 Piyasa Likiditesi

Türev piyasalarındaki likidite, alternatif referans faiz oranlarına dayalı vade eğrilerinin geliştirilmesi için gerekli olacaktır. Bu nedenle likiditenin artırılması önemli bir konudur.

İlgili zorluklar nelerdir?

Yeni İşlem Gören Ürünler: Herhangi bir vadede referans faiz oranı eğrisi oluşturulabilmesi için alternatif faiz oranına atıfta bulunacak yeni ürünlerde yeterli likidite tesis edilmelidir.

4.1.3 Değerleme ve Risk yönetimi

Halihazırda imzalanmış olan sözleşmelerin geçişi, etkin olmayan risk korunma muhasebesi uygulamalarına veya değerlendirme sorunlarına neden olabilir. Dolayısıyla mevcut referans faiz oranları ile alternatif referans faiz oranları arasındaki farklılıklardan oluşacak sorunları ortadan kaldıracak düzenlemelere ihtiyaç duyulabilir.

İlgili zorluklar nelerdir?

Piyasadaki Değerleme Sorunları: Halihazırda imzalanmış olan mevcut sözleşmelerde, mevcut referans faiz oranındaki değişiklik sonucunda piyasa değerinde oluşacak farklılıklardan kaynaklanan olumsuz ekonomik etkileri asgari düzeye indirecek mekanizmalar oluşturulması gerekmektedir.

¹ Değinilen hususlar IBOR geçişinin ortaya çıkaracağı zorlukların tümünü yansıtmamaktadır.

Volatilitesi olan finansal araçların piyasa değerinde IBOR geçişi kaynaklı ortaya çıkabilecek değişimin sıfır olmasını sağlayacak bir dönüşüm mekanizmasının kurulması zordur. Piyasa değerindeki değişim sadece faiz oranına değil, aynı zamanda faiz oranlarına göre değişkenlik gösteren volatilitenin de bağlıdır.

Getiri Eğrisi: USD (United States Dollar) gibi küresel ölçekte yaygın kullanılan para birimleri için alternatif referans faiz oranının mevcut referans faiz oranının yerini alması ile birlikte daha detaylı, geniş kapsamlı bir IBOR geçişi planı ve süreci gerekebilir. <Örneğin, yeni projeksiyon eğrilerinin modellenmesinin gerekliliği, değerlendirme ve risk modelleri üzerinde meydana gelebilecek etkilerin değerlendirilmesinin gerekliliği ve benzeri konular ortaya çıkabilir.>

Etkin Olmayan Riskten Korunmalar: Alternatif referans faiz oranına geçişin, korunma aracı ve korunan kalem için farklı zamanlarda yapılması durumunda, etkin olmayan korunmaların ortaya çıkma durumu olabilecektir. Bu durumun UMSK (Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu) ve KGK (Kamu Gözetimi Kurumu) tarafından getirilen Faz 1 imtiyazlarının sona ermesi ve %80-%125 bandı kuralının tekrar geçerli olmasıyla, bu bant dışında kalan etkin olmayan işlemlerin sonlandırılma durumları ortaya çıkabilir.

İleri Vadeli Sabitlemenin Bulunmaması: Mevcut referans faiz oranları gecelik, 1 haftalık ve 1, 2, 3, 6 ve 12 aylık vadeli sabit değerleri için yayınlanmakta iken, alternatif referans faiz oranları yalnızca gecelik olarak mevcuttur. Dolayısıyla, ileriye dönük bir vade oranından gecelik bir orana geçişte meydana gelebilecek zorluklar dikkate alınmalıdır.

Mevcut referans faiz oranları in advance (faiz döneminin başında) fişing (sabitlemesi) ile birlikte belirsizliği ortadan kaldırırken, gecelik alternatif faiz oranları sadece in arrears (faiz döneminin sonunda) belirlenebilmektedir. <Örneğin, gelecek faiz ödeme tarihinde önceden belirlenmiş faiz ödemelerine göre işlem gören değişken faizli ürünler için bu durum sorun teşkil etmektedir.>

Teminatlı/Teminatsız Oranlar: Firmalar alternatif referans faiz oranlarındaki farklılıkları dikkate almalıdır. <Örneğin, SOFR ve SARON teminatlı oranlar olmakla birlikte, yeniden tasarlanmış ve dizayn edilmiş SONIA ve TONAR teminatsız oranlardır.>

4.1.4 Sistem ve Süreç Altyapıları

Alternatif referans faiz oranlarına geçiş sürecinde etki analizi ile belirlenecek olan süreçsel ve sistemsel değişiklik ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik yeni bilgi teknolojileri uygulamaları ve altyapıları kurulum ihtiyacı olması beklenmektedir. Kurulum sürecindeki değişikliklerin süreçlere, teknolojilere ve veri setlerine olan etki analizleri yapılmalıdır.

İlgili zorluklar nelerdir?

Etki Analizi: Bankalar, gerekli altyapı değişikliklerinin belirlenmesini ve eyleme geçirilmesini sağlamak için banka çapında etki analizleri yapmalıdır.

Süreçler: IBOR geçişi kaynaklı etkilerin sonucu olarak temel bankacılık süreçlerinde değişiklikler yapılması gerekebilir <Alternatif referans faiz oranı yayını zaman çizelgelerini ve alternatif referans faiz oranını kullanacak ürünlerin piyasa anlaşmalarındaki değişiklikler, süreç değişikliklerine bir örnek olarak gösterilebilir>.

Teknoloji: IBOR geçişi ile birlikte; işlem veri havuzları, veri ambarları, veri sağlayıcıları ile ara yazılımlar, perakende ile kurumsal bankacılık sistemleri ve finans dışı kurumsal sistemler gibi çeşitli sistemlerin etkilenmesi beklenmektedir. Bu sistemlere yönelik yapılacak teknolojik değişiklikler için önemli yatırımlar gerekebilir.

Veri: Alternatif referans faiz oranı için geçmiş veri setleri oluşturulmalı ve bu veri setleri işlem, değerlendirme ve referans veri sistemleri tarafından kullanılmak üzere hazırlanmalıdır.

4.1.5 Yasal Süreçler

Sözleşme değişiklikleri IBOR geçişi maliyetlerinin artmasına ve operasyonel risklerin oluşmasına yol açabilir. Bununla birlikte sözleşmelerin alternatif referans faiz oranlarına geçişi konusunda ciddi boyutta çalışma gerekecektir.

İlgili zorluklar nelerdir?

Sözleşme Tadilleri: Yürürlükteki mevcut sözleşmelerin alternatif referans faiz oranlarına geçirilmesine müteakip, diğer sözleşme şartlarında da tadiller gerekebilir. Bu gereklilik önemli geçiş maliyetleri ve artan operasyonel riskleri beraberinde getirebilir. Öte yandan sözleşmeler farklı hukuki ve finansal menfaatleri olan taraflar arasında akdedilmekte olup nihayetinde referans faiz oranları arası geçiş, değer açısından nötr (başa baş) olmayabilir ve bu durum bir taraftan diğerine değer aktarımı

IBOR Geçişi

yaratabileceğinden taraflar arasında tadil metinleri üzerinde bir mutabakata varılamayabilir. Bu tarz bir anlaşmazlığın çözümü içinse oldukça maliyetli ve süreci uzun olacak uyuşmazlık çözüm yollarına başvurulması gerekebilecektir.

Sözleşmede Tetikleyici Olaylar: Alternatif referans faiz oranlarına geçiş, sözleşme şartlarının ihlaline veya belirli önlemleri alma gerekliliğine neden olması halinde taraflar alternatif referans faiz oranına geçmeyi kabul etmeyebilir.

<Örneğin, alternatif referans faiz oranındaki herhangi bir değişiklik, menkul kıymetleştirmeler veya teminatlı tahviller çerçevesinde varlıkların veya yükümlülüklerin değerini etkileyebilir. Varlıkların ve yükümlülüklerin değerinde meydana gelebilecek değişiklikler, varlıkların teminatlandırma oranını yükümlülükleri karşılamak için düşürebilir ve bu da sözleşmede tanımlandığı gibi ek teminat gönderme veya diğer eylemlere ihtiyaç duyulmasına neden olabilir.>

4.1.6 Vergi

IBOR geçişi, vergi yapılarında ya da ödenmesi gereken vergide değişikliklere, finansal sözleşmelere ilişkin vergi ödemelerinde hızlanmaya neden olabilir.

İlgili zorluklar nelerdir?

Gerçek Değerde Değişimler: Sözleşmelerin gerçeğe uygun değerindeki değişikliklere ilişkin sözleşmelerde yapılacak yenilikler, vergilerin (dolaylı ve dolaysız) değişmesine sebep olacağından vergi yapıları (özellikle uluslararası vergi yapıları) ve vergilendirme sistemlerinin gözden geçirilmesi gerekebilir.

Vergi Ödemelerinin Hızlanması: Sözleşmenin yeniden müzakere edilmesi, vadesinin değiştirilmesi veya kapatılması, verginin derhal beyan edilmesini gerektirebilir ve dolayısıyla kazançlar üzerinden vergi oranının değişmesine ve vergi ödemelerinin hızlanmasına yol açabilir.

4.1.7 Muhasebe

IBOR geçişi geçiş tarihi itibarıyla muhasebesel zorlukları beraberinde getirebilir.

İlgili zorluklar nelerdir?

Geçiş anında bilançoya etkiler: Mevcut referans faiz oranlarından alternatif referans faiz oranlarına geçiş, IBOR geçişinin doğrudan sonucu olmalı veya ekonomik eşdeğer temelinde gerçekleşmelidir. Aksi halde etkilenen ürünlerin TFRS 9 (Türkiye Finansal Raporlama Standartları 9) standardı kapsamında finansal tablo dışı bırakılıp bırakılmayacağına analizinin yapılması gereken durumlar olabilir ve bu durumlar mali tablolarda etki yaratır. IBOR geçişinin doğrudan sonucu olan ve ekonomik eşdeğerde gerçekleşen işlemler için önemli sayılabilecek mali tablo etkileri beklenmemektedir.

Gerçeğe Uygun Değer Ölçümü: Mevcut referans faiz oranlarından alternatif referans faiz oranlarına geçiş; alternatif referans faiz oranından türetilmiş araçlarda başlangıç likiditesi dar olduğu için gerçeğe uygun değer belirlemelerinde zorluklara yol açabilmektedir.

Etkin faiz oranı ve getiri hesaplama yöntemi: Alternatif referans faiz oranı geçişi ile birlikte etkin faiz oranı ve getiri hesaplama yöntemlerinin değerlendirilmesi gerekecek olup, şirketlerin buna uygun olarak sistemsel altyapı çalışmalarını gerçekleştirmeleri gerekecektir.

Riskten Korunma Muhasebesi: Riskten korunma muhasebesinin dokümantasyon ve kurgularının revize edilmesi, ileriye ve geriye yönelik testlerde revizyonlar yapılması ayrıca sona erebilecek korunma muhasebesi ilişkilerinin gözden geçirilmesi gerekecektir.

Nakit Ürünler: Referans faiz oranındaki değişikliğin, finansal tablo dışı bırakma olarak mı veya yalnızca bir oran değişikliği olarak mı nitelendirildiğinin belirlenmesi gereklidir. Faiz oranındaki değişim, yatırımın geri kazanılabilirliğine ilişkin iskonto veya değer düşüklüğü endişelerine neden olabilir. Ayrıca nakit ürün değerlemelerinde ve ölçümlerinde yöntem değişikliği gereksinimlerine yol açabilir.

4.1.8 Yönetişim ve Kontroller

Firmalar sözleşmelerin alternatif referans faiz oranlarına geçişini yönetmek için sağlam bir yönetime ve kontrol mekanizmasına sahip olmalıdır.

İlgili zorluklar nelerdir?

Kurumsal Kontrol Yapısı: IBOR geçiŖi sürecinde, halihazırda imzalanmıŖ olan szleŖmelerin geçiŖ süreciyle ilgili kontrol ve onay süreçlerinin henüz belirlenmemiŖ oluŖu firmaları yasal, operasyonel ve idari açıdan risklerle karŖı karŖıya bırakabilir.

4.1.9 Mevzuat

Mevcut düzenlemeler kapsamındaki gereksinimler, IBOR geçiŖine göre uyarlanmamaları halinde alternatif referans faiz oranlarına geçiŖi daha zor hale getirebilir. Alternatif referans faiz oranlarına geçiŖ sürecinde mevzuatsal düzenlemelerdeki gereksinimler, IBOR geçiŖ sürecini ve devamındaki iŖleyiŖi daha basit ve kabul edilebilir hale getirmelidir.

4.2 IBOR GeçiŖi Zorlukları Nasıl Ele Alınmalı?ii

4.2.1 Bütünsel BakıŖ

IBOR geçiŖinde teknolojinin önemli bir rol oynamasına karŖın firmaların buna yeterince önem vermeyeceğine dair endiŖeler bulunmaktadır. Çok sayıda belgeyi iŖleyecek ve çözümlenecek teknolojinin mevcut olmayıŖı ile birlikte teknoloji IBOR geçiŖinin bir parçası olarak değerlendirilmelidir.

Bir finans kuruluŖunun IBOR geçiŖi yol haritasını planlarken; durum tespiti, szleŖmelerin yeniden yazılması ve dıŖ iletiŖim gibi alanlarda teknolojiyi uygun Ŗekilde ve nerede kullanabileceğini hesaba katması gerekmektedir.

Bu geçiŖ yaklaŖımı teknolojiyi kullanmanın en iyi yolunu ve durum tespiti ihtiyacının derecesini belirlemeye yardımcı olacaktır.

IBOR geçiŖi planlaması, kurum içi departmanlar arası iŖ birliği gerektirmektedir <örneğin, hukuk departmanı diğer birimlerle koordineli bir biçimde alıŖmalıdır>. IBOR oranı temelde szleŖme ve hukuki konular ile bağlantılı olmasıyla birlikte oran deęiŖiminin ürünler ve bankacılık sistemine kapsamlı etkileri olacaktır. Dolayısıyla bu konu sadece szleŖmelerle ilgili olmayıp, oran deęiŖiminin etkilerini ve bunun ürününüz ve bankanıza etkilerini de ilgilendirmektedir. Bankanın tüm etkilenen alanlarının birlikte alıŖması halinde geçiŖ daha etkin bir Ŗekilde yönetilebilecektir.

4.2.2 Teknolojik Yeterlilik

IBOR geçiŖiyle firma genelinde etkilenen ürün, süreç ve alt yapıyı destekleyen teknoloji değerlendirilmesi gereken en temel konular içerisinde yer almaktadır. Mevcut referans faiz oranlarından geçiŖ ile birlikte oluŖan teknoloji gereksinimlerinin dnŖm süreci içerisinde iyi yönetilmesi kritik önem arz etmektedir. Süreçler ve uygulamalar ile uyumlu mimarinin tasarlanması ve geçiŖin sorunsuz bir Ŗekilde hayata geçirilmesi için gerekli teknolojik yatırımların belirlenmesi gereklidir.

IBOR geçiŖi teknoloji ekiplerinde yeni teknolojilere yönelik bilgi, beceri ve yetkinliklerinin geliŖtirilmesi gerekliliğini ortaya çıkaracaktır. GeçiŖ ile birlikte kullanılacak yeni teknolojiler, platformlar ve uygulamalara ek olarak günümüz çağında önemli bir gündem haline gelen yapay zeka, makine öğrenmesi ve veri bilimi teknoloji ekiplerinde geliŖtirilmesi gereken yetkinlikler olarak ortaya çıkabilir.iii

Ekip yetkinliklerine ek olarak ilgili bilgi teknoloji ürünleri ve hizmetleri gibi teknoloji gereksinimlerinin tedariki de değerlendirilmesi gereken unsurlar arasındadır. İlgili nc taraf ürün ve hizmetlerindeki gereksinimlere yönelik aksiyonların alınması ve bu sürecin takip edilmesi IBOR geçiŖ sürecinin sorunsuz olarak hayata geçirilmesinde önemli yer tutmaktadır.

4.2.3 BeŖeri ve İnsan Boyutu

Mevcut referans faiz oranlarını destekleyecek Ŗekilde alıŖan teknolojilerin, belgeler ve veriler üzerindeki alıŖmalarda istenilen verimliliğe ulaŖamayacağı dŖnlrse, bu dokümanların incelenmesi ve önceliklendirilmesi konusunda insan faktörünün devreye girmesi muhtemeldir. Bu doğrultuda ilgili dokümanların hangi kiŖi ve kurumlarda inceleneceğine karar verilmesi önemli bir konudur.

IBOR geçiş sürecinde planlanan yol haritasına uygun olarak, belgeler ve veriler üzerinde etki analizleri detaylıca yapılmalıdır ve iyileştirilmesi/düzeltilmesi gereken alanlara yönelik noktalar ilgili kurum ve kuruluşların hukuk ekiplerinde değerlendirilmelidir.

Hızlı aksiyon almak önemli olmakla birlikte, doğru kişilerin zamanında doğru hamleleri yapması daha da önemlidir. Bu çerçevede bankalar hukuk işlerinde, deneyimli avukatlar ile büyük çaplı inceleme ve iyileştirme programlarında görev almış proje yöneticileri ile çalışmalıdır. Sürecin banka üzerindeki etkisini en aza indirmek için bu projelerin nasıl yürütülmesi gerektiğini anlayan, deneyimli ve pragmatik bir ekiple çalışmak başarı için büyük önem arz etmektedir.

4.2.4 Risk Yönetimi

IBOR geçişine yönelik aksiyonların proje aşamasında operasyonel, hukuki ve itibar boyutlarını içerecek şekilde potansiyel risklerinin değerlendirilmesi gerekmektedir.

Kuruluşların en iyi gayret ilkesi ile hareket edildiğini göstermesi gerekmektedir. Oluşan riskler karşısında karşılanmaya razı olunan risk düzeyi boyutu ve miktar üçüncü taraf bir avukat ve/veya baş hukuk müşaviri tarafından ele alınması gereken bir konu olabilir.

Firmalar geçiş risklerini nasıl yöneteceklerini planlarken kendi içlerinde bir dizi sorular sormalıdır. <Örneğin, karşı taraf, tadil taslağının hazırlanma usulüne itiraz ederse, bu tür anlaşmazlıkları ele alacak standart bir prosedür olacak mı?>

IBOR geçişi yol haritası planlanırken birinci adım, müzakerelerin nereye varabileceğine odaklanmaktan ziyade, zor sorular üzerine düşünmek olmalıdır. Ancak her şeyi öngörmenin mümkün olmadığı düşünüldüğünde, beklenmedik durumlarla başa çıkmak zorunda da kalınacaktır. Ayrıca, karar verme sürecinde herhangi bir darboğaz bulunmadığından emin olma noktasında aşırı katı veya hiyerarşik onay sistemlerinden kaçınmak gerekmektedir. Sağlam bir yönetim yapısı ile belirli bir esnekliğe sahip olunmalıdır.

Sözleşmelerde yeni bir durum ile karşılaşıldığında ilgili müşteriye hızlı ve proaktif bir şekilde durumun aktarılması ve nihai bir karara varılması, risklerin yol haritasına başarıyla yerleştirildiği anlamına gelmektedir.

Referans faiz oranlarının değişmesi sonucu oranlar benzer mahiyette olmayacağından ek olarak hukuki ihtilaf riski de ortaya çıkabilir. Karşı taraflar değişikliklerin kendileri adına zararlı olduğu veya sürecin yeterince açık bir dille açıklanmadığı sonucuna varabilir. Bu nedenle, taraflar başından itibaren sağlam ve denetlenebilir bir sisteme yatırım yapmazlarsa geçiş tamamlandıktan sonra ciddi bir telafi sürecine başvurulması gerekebilir.

4.3 Yönetim Riskinin Kontrolü^{iv}

Referans faiz oranı piyasasının genişliği ve derinliği göz önüne alındığında, mevcut referans faiz oranlarından alternatif referans faiz oranlarına geçiş finansal hizmetler sektörü açısından önemli bir değişiklik olacaktır. Sektör çapında olacak bu geçiş hem kuruluşlar özelinde hem de genel piyasa için önemli zorluklar ve riskler barındırmaktadır.

Piyasa katılımcılarını etkileyen en önemli risklerden biri yönetim riskidir. Eylül 2018'de PRA (Prudential Regulation Authority) ve FCA, büyük bankaların ve sigorta şirketlerinin genel müdürlerine hitaben, mevcut referans faiz oranlarından alternatif referans faiz oranlarına geçiş hazırlıkları ile ilgili bilgi talep eden bir mektup göndermesiyle birlikte yönetim riski dikkat edilen bir konu haline gelmiştir. Bu talebin bir parçası olarak, piyasa katılımcılarından çeşitli geçiş senaryolarında yönetim riski de dahil olmak üzere temel risklere ilişkin değerlendirmelerini özetlemeleri istenmiştir.

4.3.1 Yönetim Riski Nedir?

Sektör genelinde ortak bir tanım olmamasına rağmen FCA, yönetim riskini "kurum davranışının müşteriler için kötü sonuçlara yol açması durumu" şeklinde tanımlamıştır.

Yönetim riski, müşterilerin çıkarlarını görmezden gelmekten kaynaklanabilir. Müşteriler için sonuçları açık olmakla birlikte, bankalar açısından önemli sonuçlar doğurabilir. Bu konudaki suistimal; mali kayba, itibar zedelenmesine, piyasa değerinde önemli düşüşe, düzenleyici ve denetleyici kurumların incelemelerinin artmasına ve büyüme hedefleri üzerinde baskılara yol açabilir.

Yönetim riski yalnızca müşterileri ve karşı tarafları etkilemekle kalmayıp, aynı zamanda piyasanın bütünlüğünü zedeleyerek LIBOR skandalında olduğu gibi hukuki ihtilaflarla birlikte kalıcı dalgalanma etkisine mahal verebilir. Yönetim riskinin banka düzeyinde ve sektör olarak birlikte yönetilmesi, iyi işleyen, adil, düzenli ve şeffaf piyasalar için büyük önem taşımaktadır.

4.3.2 Yönetim Riskleri IBOR Geçişi için Neden Önemlidir?

Mevcut referans faiz oranlarından alternatif referans faiz oranlarına geçiş için gereken aksiyonların ölçeği ve karmaşıklığı, finansal piyasa katılımcıları için yönetim riskini artırıcı bir unsurdur. Halihazırda yürürlükte bulunan sözleşmelerin değiştirilmesi veya geçişi ile vade ve kredi marjı ayarlamalarının belirlenmesi gibi geçiş aksiyonları, piyasa çapında iş birliği gerektirebilir. Dikkatli bir planlama olmaması, müşteri ve sözleşmelerin diğer tarafları için olumsuz etkilere ve piyasada güven kaybına neden olabilir. Ancak, sorunsuz ve intizamlı bir geçişin sağlanmasına yardımcı olmak, iş birliğini, piyasadaki harmoniyi ve geçişe uyumu sağlamak amacıyla alınacak aksiyonların, özellikle fiyatlandırma ile ilgili konularda rekabet hukuku kurallarına ve serbest piyasa unsurlarına aykırılık teşkil etme, uyumlu eylem veya gizli anlaşma olarak değerlendirilme gibi riskleri bulunmakta olup bu riskler piyasa çapındaki iş birliğinin sınırlarını çizmekte, alınabilecek aksiyonları kısıtlayabilmektedir. Bu kapsamda, piyasa çapındaki her türlü işbirliğinin rekabet hukukunun çizdiği sınırlar çerçevesinde gerçekleştirilmesi son derece önemlidir.

Mevcut referans faiz oranlarından alternatif referans faiz oranlarına geçiş bağlamında hukuk, yönetim ve itibar riski birbiriyle iç içe olup banka için potansiyel finansal risk ile dengelenmesi gerekmektedir <Örneğin, USD LIBOR'a atıfta bulunan ticari kredi için borçlu, krediyi toplam borçlanma maliyeti artmadığı sürece uygun bir marj ayarlamasıyla SOFR'a geçirmeye istekli olabilir. Kredi alacaklısı, işlemin geçiş noktasında değerinin nötr olmasını sağlayabilse de işlemin gelecekte ve tüm ekonomik ve faiz oranı senaryolarında değerinin nötr olmasını sağlamak zor olacaktır>. Bu doğrultuda bazı düzenleyici kurumlar, yönetim riskini tanımlama ve yönetme gerekliliğini resmi olarak ifade etmişlerdir. FCA, Banka Genel Müdürlerine hitaben yazdığı mektuplarına gelen yanıtlarla ilgili, "En güçlü yanıtlar, geçiş planlarını oluştururken ve incelerken, potansiyel bilgi asimetrisinin yönetimi ve çıkar çatışması potansiyeli de dahil olmak üzere bir dizi davranış riskini dikkate alanlardır." açıklamasında bulunmuştur.

Bu açıklamada FCA, piyasa katılımcılarının hedeflenen kontrolleri uygulamalarının ve planlamalarında bu riskleri ele alacak hafifletici önlemler almalarının önemini de belirtmiştir.

Düzenleyici kurumlar büyük olasılıkla geçiş boyunca yönetim riskine odaklanmaya devam edecekleri için, bankalar yönetim riskini belirleme ve yönetmede proaktif olmalıdır. LIBOR 2021 yılından sonra mevcut olsa bile kullanımına izin verilmeyebilir veya düzenleyici kurumlar tarafından yalnızca şartlı olarak <Örneğin, halihazırda imzalanmış olan sözleşmeler için sınırlı bir süre geçiş sonrasında da izin verilebilir>. Alternatif olarak düzenleyici kurumlar, LIBOR'u referans mahiyetini kaybetmiş bir faiz oranı olarak kabul edebilir ve bu nedenle faizin durdurulması yönünde tetikleyici bir olayın gerçekleşmesine neden olabilir. Bir kuruluşun risk değerlendirmesi ve senaryo analizinin bir parçası olarak, mevcut referans faiz oranlarının sonlandırılmasından önce hafifletici eylem planı ve iletişim stratejisi üzerinde düşünmesi gerekmektedir.

4.3.3 Yönetim Riskleri ve Hafifletici Eylemler

4.3.3.1 İletişim

İletişimle ilgili riskler nelerdir?

- LIBOR'un yayımlanmasının sona ermesi hakkında müşteri bilgilendirmesinin yapılmaması
- Müşterilerin ihtiyaçları doğrultusunda IBOR ürünleri özelinde yapılan değişiklikler hakkında zamanında yapılması gereken bilgilendirmelerin açık ve net olmaması
- Birden fazla IBOR ürününe sahip müşterilere farklı bilgilendirmeler yapılması ve kurum içi yeknesaklık sağlanamaması
- İletişim modelinin kanıtlanabilir ve denetlenebilir formatta olmaması

Bu hususlar neden risk teşkil etmektedir?

- Müşteriler zamanında bilgi alamayıp IBOR geçişi sürecini ve önerilen zaman dilimlerine uymanın önemini anlamayabilir.
- Müşteriler, ürünlerindeki önemli değişikliklerden ve IBOR geçişinden kaynaklanan etkilerden haberdar olmayabilir.
- Bankalar, gerekli tüm müşteri onaylarını almadan ürünleri alternatif referans faiz oranına geçirme girişiminde bulunabilir.

Bu riskler nasıl önenebilir?

IBOR Geçişi

- Müşteriler özelinde yeni bir gündem olması, ürün ve hizmetlerin karmaşıklık seviyesinin yüksek olması göz önünde bulundurularak, müşteriler ile düzenli özel iletişime dayalı, ayrıntılı bir iletişim stratejisi oluşturulmalıdır.
- İletişim stratejisiyle paralel mevcut ve potansiyel müşterilere, yapılan değişikliklerle ilgili bilgilendirici açıklamalar sağlanmalıdır.
- Değişen yeni şartlar, koşullar ve/veya oranlara göre müşteri özelinde gerekli olan onay mekanizmalarının süreçleri belirlenmelidir.

4.3.3.2 Ürün Yönetimi

Ürün yönetimi ile ilgili riskler nelerdir?

- Satışına son verilen IBOR ürünleri için uygun tarihin değerlendirilmemesi (müşteri türüne göre)
- IBOR ürününden alternatif referans faiz oranına veya alternatif bir ürüne geçiş sürecinde müşteri tarafında zarar meydana gelmesi <Örneğin, ödemelerde artış, fesihe sebep olacak bozucu şartların gerçekleşmesi>
- Mevcut ürün yönetimi sürecinin; yeni ve geçiş ürünlerinin yönetimi konusunda yeterli yetkinliğe sahip olmaması
- Müşterilerin birbiri ile ilişkili ürünlerinde, değişikliklerden kaynaklı etkilerin dikkatlice ele alınmaması <Örneğin, borç verme ve koruma ürününün koşulları üzerindeki etki>

Bu hususlar neden risk teşkil etmektedir?

- Mevcut IBOR ürünleri uygun zamanda sonlandırılmayabilir.
- Alternatif referans faiz oranına dayalı ürünlere geçiş, müşterilere zarar verebilir.
- IBOR geçişi için sağlanan ürün yönetimi etkisiz ve zayıf olabilir.

Bu riskler nasıl önenebilir?

- Ürün yönetim süreci, IBOR ürünlerinden geçiş göz önüne alınarak güncellenmelidir. Bankalar, ürün karmaşıklığını ve müşterilerin konuya hakimiyetini değerlendirmelidir.
- Ürün yönetimi süreci içerisinde mevcut IBOR ürünlerinin incelendiği ve ürünlerin satışının durdurulacağı tarihin belirlendiği bir adım yer almalıdır.
- Alternatif referans faiz oranı ve ürünlerin beklenen hacimlerle baş edebilecek şekilde geçişi için ürün yönetimi süreci organize edilmelidir.

4.3.3.3 Sözleşme Şartları

Sözleşme şartları ile ilgili riskler nelerdir?

- Yasal belgelerin eksikliği veya kaybolması
- Müşteriler tarafından ödenecek tutarlarda yedek faiz oranının devreye girmesi nedeniyle göreceli artışlar meydana gelmesi
- Geçiş seçeneklerinin müşteriler tarafından kabul görmemesi
- Ürün dokümantasyonlarında hatalı şablonların kullanılması
- Mevcut referans faiz oranlarının kullanımına devam edilmesi

Bu hususlar neden risk teşkil etmektedir?

- Sözleşmeler, müşteriler için IBOR geçişinden kaynaklı, adil olmayan bir sonuca yol açabilecek hükümlere sahip olabilir.
- Bir yedek faiz hükmünün tetiklenmesi hususu, müşteriler için adil olmayan bir sonuca yol açabilir.

Bu riskler nasıl önenebilir?

- Müşteriler için adil sonuç sağlayacak bir sözleşme tadil stratejisi uygulanmalıdır.
- Bankalar IBOR ile ilgili sözleşme hükümlerini ve ilgili müşteri gruplarını belirlemeli. IBOR geçişi üzerindeki etkilerini değerlendirmelidir.
- Bankalar, müşteriler üzerindeki etkiyi değerlendirmek için mevcut ve değiştirilmiş yedek faiz hükümlerini gözden geçirmelidir.

4.3.3.4 Pazarlama ve Satış Süreçleri

Pazarlama ve Satış süreçleri ile ilgili riskler nelerdir?

- IBOR geçişiyle ilgili müşteri ihtiyaçlarının dikkate alınmaması
- Hatalı ürün satışı veya hatalı ürün/fiyatlamadan kaynaklı bilgilendirmenin yaratacağı müşteri zararları oluşabilir
- Yayımlanması sonlandırılan mevcut referans faiz oranlarına dayalı ürünlerin satılmaya devam edebilir
- Müşteri ile temas halindeki personelin yanlış satış tavsiyesinde bulunabilir
- Müşteriye IBOR ürünlerinin geçişi için ücretlendirilen fesih masraflarının yansıtılıp yansıtılmayacağını bildirim

Bu hususlar neden risk teşkil etmektedir?

IBOR Geçişi

- Yeni ürünlerin geri ödeme oranları IBOR ürünü veya diğer uygun alternatiflerle eş değer olmayabilir.
- IBOR geçişinin bir parçası olarak sunulan yeni ürün gerekli koşullarda aynı korunma unsurunu sağlamayabilir.

Bu riskler nasıl önlenir?

- Satış ekipleri ürün türü ve müşterilerin konuya hakimiyetine göre şekillenen ürünlerdeki farklılıkları anlamalıdır.
- Mevcut satış süreçleri ve destekleyici belgeler, IBOR geçişi ile ilgili riskleri azaltmalarını sağlamak için incelenmelidir ve aşağıdaki konular dikkate alınmalıdır:
  - Alternatif referans faiz oranı veya alternatif ürünler sunulduğunda, satış ekipleri tarafından müşteri nezdinde zarara sebep olunmayacağından emin olunmalıdır.
  - IBOR geçişi için hazırlık durumu değerlendirilmelidir.
  - Gerekli durumlarda satış süreci içerisine ek kontrol noktaları geliştirilmelidir ve belgelendirilmelidir.

4.3.3.5 Menfaatlerin İhtilafı

Menfaatlerin ihtilafı ile ilgili riskler nelerdir?

- Alternatif ürünlerden kaynaklanan ihtilafların tanımlanmaması ve yönetilmemesi
- IBOR geçişiyle ilgili satış teşviklerindeki farklılıklardan kaynaklanan ihtilafların tespit edilmemesi ve yönetilmemesi
- IBOR'lara dayalı ürünlerin geçişiyle ilgili spread farklarından kaynaklanan ihtilafların tanımlanmaması ve yönetilmemesi
- Müşteriler arası uygulamaların farkı olması

Bu hususlar neden risk teşkil etmektedir?

- Herhangi bir menfaat ihtilafı, uygun kontroller kullanılmayıp etkin bir şekilde yönetilemeyebilir.
- Satış ekiplerinin satış hedeflerine ulaşması gayesiyle en uygun olan alternatif referans faiz oranı yerine başka alternatif referans faiz oranlı ürünleri seçmesi teşvik edilmiş olabilir.

Bu riskler nasıl önlenir?

- Bankalar, satış süreci, gelirler ve marjlar dahilinde ortaya çıkabilecek tüm ihtilafları gözden geçirmeli, tanımlamalı ve bunların nasıl kontrol edilebileceğini değerlendirmelidir.
- Potansiyel menfaat ihtilafını yönetmek için banka çapındaki uygun kontrollerin güncellenmesini veya geliştirilmesini sağlamak adına iş alanına göre ihtilaf kayıtlarına IBOR ile ilgili ihtilaf kayıtları eklenmelidir.

4.3.3.6 Piyasa Davranışı

Piyasa davranışı ile ilgili riskler nelerdir?

- Piyasaya yeni bir ürünün sunulmasından önce kamuya açık olmayan kritik önem taşıyan bilgilerin kullanılması
- Piyasa davranışına dair izleme ve gözetimin IBOR geçişinin boyutu ve ölçeğiyle başa çıkmak için yetersiz kalması
- Büyük portföylerin mevcut referans faiz oranlarına dayalı ürünlerin alternatif referans faiz oranına veya alternatif ürüne geçirilmesinde piyasanın kötüye kullanılması <Örneğin, müşterilerin verdikleri alım satım emirlerinin piyasa fiyatları üzerindeki muhtemel etkilerinden yararlanmak üzere, müşterinin emrini yerine getirmeden önce kendi emrini girmesi>
- Algoritmaların güncellenememesi sonucu IBOR geçişinin uygulanamaması ve müşteriler tarafından istenmeyen sonuçlara neden olması
- Alternatif referans faiz oranlarının etkilenmeye çalışılması ve müşteriler tarafından istenmeyen sonuçlara neden olması
- Bankanın rekabete aykırı uygulamalara yol açması

Bu hususlar neden risk teşkil etmektedir?

- IBOR geçişinden kaynaklanan piyasa suistimalini önlemek için gereken politikalar, prosedürler ve kontroller yürürlükte olmayabilir.
- Büyük portföyler IBOR bağlantılı bir üründen alternatif referans faiz oranına dayalı ürünlere geçtiği sırada meydana gelebilecek fiyat değişikliğinden (ön işlem yoluyla) yararlanılmasına mahal verilebilir.

Bu riskler nasıl önlenir?

- Önleyici ve tespit edici piyasayı kötüye kullanıma ilişkin kontrollerin veya mevcut kontrollerde güncellemelerin gerekli gerekmediğini belirlemek adına, geçerli tüm satış ve pazarlama kontrolleri gözden geçirilmelidir.
- Piyasa davranışı sorunlarına odaklı, IBOR geçişi satış ve işlem eğitimleri geliştirilmelidir.
- IBOR geçişiyle ilgili davranışların veya faaliyetlerin tespiti için mevcut piyasa gözetimi senaryoları yeniden gözden geçirilmeli rekabete aykırılık teşkil edecek durumlarda bulunulmamalı ve gerektiğinde hukuki destek alınmalıdır.
- Rekabet ve ilgili mevzuata uyum için düzenli eğitimler verilmelidir.

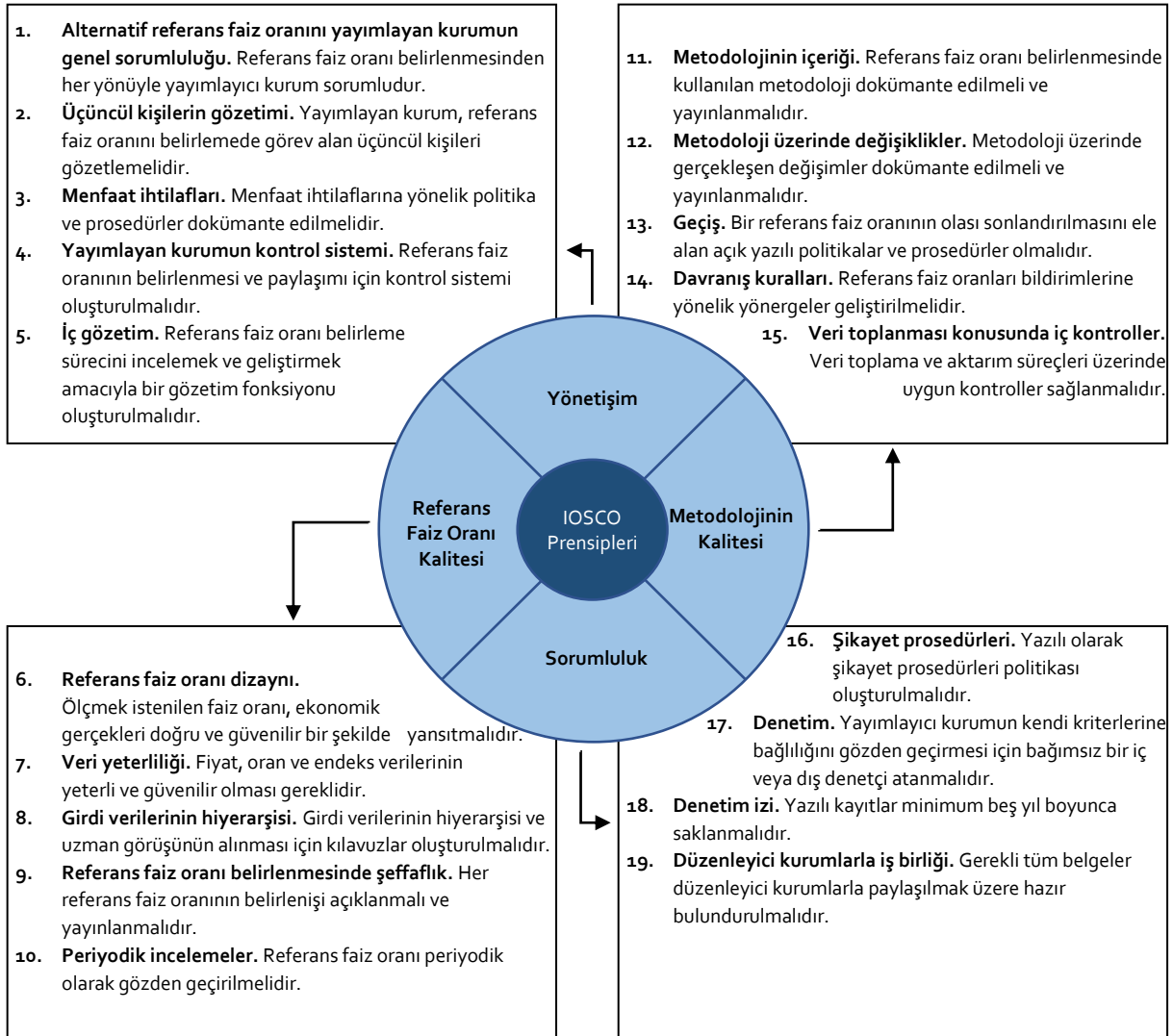
5 IBOR Geçişi Zorlukları ve Yönetim Risklerine Global Yaklaşım

5.1 IOSCO (International Organization of Securities Commissions)^v

Temmuz 2013'te IOSCO tarafından referans faiz oranlarının işleyişi için 19 ilkenin belirlendiği nihai rapor yayınlanmıştır.

İlkeler, referans faiz oranı yöneticileri tarafından uygulanması gereken bir dizi önerilen uygulamaları içermektedir. Bu sayede yöneticilerin her bir referans faiz oranının özelliklerine göre uygulaması gereken standartların çerçevesi oluşturulmuştur.

Referans faiz oranlarının güvenilirliğini artırmak amacıyla tanımlanmış ilkeler; karşılaştırmalı yönetimi sağlama, referans faiz oranını belirlemenin yanı sıra hesap verebilirlik mekanizmasını da ele almaktadır. IBOR geçişi sonrası alternatif faiz oranlarının da bu prensiplere uyumlu olması beklenmektedir.

5.2 FCA (Financial Conduct Authority)^{vi}

Birçok finansal kuruluş için IBOR geçiŖi Ŗunları içerecektir:

- Alternatif referans faiz oranları ve diğer oranlar ile uygun Ŗekilde alternatif faiz oranlarına dayalı yeni ürünler geliŖtirmek ve sunmak
- Mevcut sözleşmeleri aŖağıdakilerden biri ile düzenleyerek veya deđiŖtirerek bankaların ve müşterilerinin halihazırda imzalanmış olan yazılı sözleşme sayıları değerlendirilip azaltılabilir:
  - Uygun yedek faiz hükümleri eklemek
  - LIBOR'u alternatif referans faiz oranları veya başka bir oranla deđiŖtirmek
- Müşteri adına yatırım yapan Ŗirketler için aŖağıdaki yöntemlerden birini kullanarak LIBOR'un yayımlanmasının durdurulmasıyla ilgili riskler yönetilebilir:
  - Alternatif referans faiz oranına dayalı enstrümanlara yatırım yapmak
  - LIBOR'a dayalı enstrümanları ve ürünleri alternatif referans faiz oranlarına geçirmek için LIBOR referanslı menkul kıymetlerin ihraççıları ile türev ve kredi karşı taraflarını görevlendirmek

FCA'ya ait aŖağıda yer alan link içerisindeki yönetim odaklı sorulara ek olarak Ŗirketler IBOR geçiŖinin ortaya çıkardığı operasyonel, finansal dayanıklılık ve iş modeli risklerini de göz önünde bulundurmalıdır.

FCA'in Kasım 2019'da hazırlanmış olduğu IBOR geçiŖi sırasında [Ŗirketlere yönelik yönetim riski ile ilgili soruları ve yanıtları](#), risk yönetimi konusunda bir kılavuz görevi görmektedir.

5.3 FSB (Financial Stability Board)^{vii}

FSB tarafından hazırlanan "Küresel GeçiŖ Yol Haritası (Global Transition Roadmap)", geçiŖ risklerini başarılı bir Ŗekilde yönetmek için Ŗirketlerin 2021 yıl sonuna kadar atmaları gereken adımlar hakkında bilgi vermeyi amaçlamaktadır. Bu haritada yer alan adımlar, 2021 yıl sonuna kadar düzenli bir geçiŖ sağlamak amacıyla atılması gereken ihtiyatlı adımlar olarak kabul edilmekte ve sektör çalışma grupları, düzenleyicilerden gelen mevcut zaman çizelgelerini / kilometre taşlarını tamamlamayı amaçlamaktadır.

Ŗirketler halihazırda asgari düzeyde:

- LIBOR'a dayalı tüm risk durumlarını belirlemiş ve değerlendirmiş olmalıdır:
  - Para birimi ve vadeye göre 2021 yılı sonundan sonra hangi alternatif referans oranlarına ihtiyaç duydukları,
  - Bu sözleşmelerin halihazırda yürürlükte olan yedek faiz hükümleri
- Finansal sözleşme dışında yararlanılan diğer LIBOR bağlılıklarını belirlemiş olmalıdır <Örneğin, finansal modelleme, iskontolama ve performans ölçütlerinde, muhasebe uygulamalarında, altyapıda veya finansal olmayan sözleşmelerde kullanım>.
- Belirlenen herhangi bir LIBOR bağlılığını gidermek veya ortadan kaldırmak için belirli zaman çizelgeleri, kaynaklar ve açık yönetim düzenlemeleri de dahil olmak üzere 2021 yılı sonundan önce geçiŖ için bir proje planını benimsemiş olmalıdır.
- Sektör ve düzenleyici kurumların 2021 yılı sonu öncesinde ülkelerde tavsiye ettiği en iyi uygulamaları anlamış ve bunları planlarına dahil etmiş olmalıdır.
- Yedek faiz hükümleri dahil olmak üzere, yeni ve mevcut sözleşmelerde alternatif referans faiz oranlarının kullanılmasını sağlamak için sistemleri ve süreçleri desteklemek adına hangi deđiŖikliklerin gerekli olabileceğini değerlendirmiş olmalıdır <Örneğin, hazine yönetim sistemleri ve muhasebe süreçleri>.
  - Müşterilere Ŗu anda bu altyapıyı sağlayanlar, tedariğin sürekliliğini sağlamak için alternatif çözümler / teklifler geliŖtirmiş olmalıdır.
- LIBOR'a dayalı ürünlerin alternatif referans faiz oranlarına geçiŖini desteklemek için atılan adımlar hakkında müşteri farkındalığını sağlamak için, vadesi 2021 yılı sonunu aŖan ürünlere sahip müşteriler ile iletişim kurmaya yönelik bir plan uygulamaya başlamış olmalıdır.

ISDA (International Swaps and Derivatives Association) Yedek Faiz Protokolünün yürürlüğe gireceği tarihe kadar:

- Ŗirketler olağan yönetim prosedürlerine ve gerektiğinde karŖı taraflarla müzakerelere tabi olarak ISDA protokolüne bağlı kalmalıdır. Protokole bağlılık kuvvetle teŖvik edilmekle birlikte protokolün kullanılmadığı durumlarda oluşabilecek riskleri azaltmak için diğer uygun düzenlemelerin dikkate alınması gerekecektir.
- LIBOR'a dayalı i borsada alınıp satılan ürünlerin sağlayıcıları, bu ürünlerin uygun bir Ŗekilde eŖdeđer yedek faiz hükümleri iğermesini sağlamalıdır.

Ŗirketler, 2021 yılı ortasında:

- Halihazırda imzalanmış olan sözleşmelerinin tam kapsamlı değerlendirilmesine dayanarak, hangilerinin 2021 yılı sonundan önce değerştirilebileceğini belirlemiş ve nihai hale getirmiş planlar oluşturmuş olmalıdır.
- LIBOR bağlantılı risk durumu 2021 yılı sonunun ötesine geçmesi halinde, halihazırda imzalanmış olan yazılı sözleşmelerin nasıl etkilenebileceğini ve bankaların alternatif oranların kullanımına hazırlanmak için hangi adımları atmaları gerektiğini müzakere etmek için diğer taraflarla iletişime geçilmelidir.
- Alternatif referans faiz oranlarına geçiŖi sağlamak adına gerekli sistem ve süreç değerşikliklerini uygulamış olmalıdır.
- Yeni sözleşmelerde mümkün oldukça LIBOR yerine alternatif referans faiz oranlarını kullanmayı hedeflemelidir.
- Halihazırda imzalanmış olan sözleşmeleri 2021 yılı sonundan önce alternatif referans faiz oranlarına geçirmek için nihai hale getirilmiş planları uygulamak için adımlar atılmış olmalıdır.

Ŗirketler, 2021 yılı sonu itibarıyla:

- LIBOR'un yayınının sonlandırılmasına hazır olmalıdır.
  - Tüm yeni ürünler alternatif faiz oranlarına bağlı olmalıdır.
  - Tadil edilmesi mümkün olmayan halihazırda imzalanmış olan sözleşmeler, fesih hakkı veya yedek faiz eksikliğinin sonuçları dikkate alınarak müzakere edilmeli ve gerektiğinde bu sonuca hazırlanmak için adımlar atılmalıdır. Yetkililer tarafından halihazırda imzalanmış olan sözleşmeleri desteklemek için atılan zorunlu adımlar varsa, bunların kapsamı ve etkisi açıkça anlaşılmalı ve dikkate alınmalıdır.
  - İŖ açısından kritik öneme sahip tüm sistemler ve süreçler ya LIBOR'a bağlı olmadan yürütülmeli ya da sınırlı bildirimde bu temelde çalışacak Ŗekilde dönüŖtürülebilir olmalıdır.

6 Ekler

6.1 Kısaltmalar ve Terminolojiler

ARRC	Alternative Reference Rates Committee
FCA	Financial Conduct Authority
FSB	Financial Stability Board
IOSCO	International Organization of Securities Commissions
ISDA	International Swaps and Derivatives Association
KGK	Kamu Gözetimi Kurumu
PRA	Prudential Regulation Authority
TFRS	Türkiye Finansal Raporlama Standartları
UMSK	Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu

IBOR	Interbank Offered Rate
IRR	Internal Rate of Return
LIBOR	London Interbank Offered Rate
MKT	Merkezi Karşı Taraflar
PAI	Price Alignment Interest
SARON	Swiss Average Rate Overnight
SOFR	Secured Overnight Finance Rate
SONIA	Sterling Overnight Index Average
TONAR	Tokyo Overnight Average Rate
USD	United States Dollar

Baz riski	Bir varlığın spot fiyatı ile vadeli fiyatı arasındaki farkın açılması ya da daralması
Clearing	Takas işlemi
In advance	Faiz döneminin başında sabitleme (fiksingleme) metodu
In arrears	Faiz döneminin sonunda sabitleme (fiksingleme) metodu
Margin call	Teminat çağırma

6.2 Kaynaklar

- ⁱ [ISDA - IBOR Global Benchmark Survey 2018 Transition Roadmap](#)
- ⁱⁱ [EY - How to address the legal and contractual challenges of IBOR transition](#)
- ⁱⁱⁱ [Accenture - LIBOR Reform: Technology Roadmap and Insights](#)
- ^{iv} [EY - Managing Conduct Risk Throughout IBOR Transition](#)
- ^v [IOSCO - Principles for Financial Benchmarks](#)
- ^{vi} [FCA - Conduct risk during LIBOR transition](#)
- ^{vii} [FSB - Global Transition Roadmap for LIBOR](#)

Yasal Uyarı

Resmi mercilerin yönlendirme ve talimatlarıyla oluşturulan TBB Ulusal Çalışma Grubu ("UÇG") ve alt çalışma gruplarının toplantıları sonucunda, TBB'ye ve UÇG'na danışmanlık hizmeti veren bağımsız firma tarafından, herhangi bir yönlendirme, öneri ve taahhüt içermeksizin, sadece üye bankalarımıza ve kamuoyuna, UÇG'nun konu hakkındaki faaliyetlerine ilişkin genel nitelikte bilgiler verilmesi ve bunların gerektiğinde resmi mercilerle paylaşılması amacıyla hazırlanmış olan sunumlardaki bilgi ve açıklamalar, konunun tamamını içermediği gibi, içerdikleri konularla ilgili danışmanlık veya tavsiye amacı da taşımamaktadır. Sunumlar sadece bilgilendirme amaçlı olarak yayınlanmakta olup, içeriklerine dair Birliğimizin ve danışmanlık hizmeti veren firmanın hiçbir sorumluluğu bulunmamaktadır. Birliğimizce, sunumlar içeriğindeki konulara ilişkin genel ya da özel nitelikte herhangi bir görüş beyan edilmemektedir. Sunumlarda yer alan bilgi ve açıklamalar Birliğimizin resmi görüşünü veya bu konularda alınmış ya da alınabilecek bir kararı yansıtmamaktadır. Yürürlükte olan rekabet hukuku kuralları çerçevesinde bütün teşebbüslerin ticari strateji ve kararlarını bağımsız bir şekilde belirlemeleri gerekmektedir. Sunumlarda yer alan hiçbir husus, bahse konu düzenlemelere aykırı şekilde yorumlanamaz. Birliğimizin bu metinlerde yer alan bilgileri güncelleme veya düzeltme yükümlülüğü bulunmamaktadır.